

Üksindus sillutab teed kadumispunkti

Joel Haahtela “Kadumispunkt”

Loomingu Raamatukogu 4-5/2014

Küllap on inimestes, meie kõigis, selline piir, mida ületades hakkame kaduma, iseenast kaotama. “Kadumispunkti” autor Joel Haahtela on oma teoses uurinud, kuidas jõudis sellise punktini ebaselgetel asjaoludel hukkunud kirjanik Raija Siekkinen.

Joel Haahtela on 1972. aastal sündinud soome kirjanik ning psühhiaatriadoktor. Ta on Olvi kirjanduspreemia laureaat ja Finlandia kirjandusauhinna nominent ning tänaseks on ta avaldanud üheksa raamatut, nende seas tuntumad on näiteks “Elena” ja “Liblikakoguja”, mis on ka eesti keelde tõlgitud.

“Kadumispunkt” on omamoodi austusavaldus teisele soome kirjanikule Raija Siekkisele, kellega Haahtela on leidnud hingesuguluse. Ta hakkas Siekkise elu uurima ning otsustas raamatu kirjutada, kuid elulooraamatu-laadse teose asemel põimis ta saadud informatsiooni peenelt kokku hoopiski lühiromaaniks. Raamatu mina-tegelane samastub paljus autori endaga. Kas või juba sellepärast, et ka tema on psühhiaatriadoktor.

Raamatu tegevus saab alguse mina-tegelase juhuslikust kohtumisest Magdaga, kes oli tulnud Prantsusmaalt oma teadmata põhjustel kaduma läinud meest otsima ning keda mina-tegelane hakkab otsinguil aitama. Peagi sõitis naine tagasi kodumaale, kuid peategelane jätkas otsinguid iseseisvalt. Selle tegevuse põhjus võib alguses jääda arusaamatuks. Autor krubib üles põnevust, tekitab uudishimu tegelaste saatusekäikude vastu. Kui aga teose lõpp ei pakkunudki põnevusromaanide kombel selgust asjade toimumises, ei olnud ma selles sugugi pettunud. Selleks ajaks oli selge, et autor on kogu aeg juhtinud tähelepanu millelegi tema jaoks hoopis tähtsamale: oma tegelasi vaevavale üksindusele. Nii vaimne kui füüsiline üksindus ühendab ühel või teisel viisil kõiki raamatus kujutatud tegelasi.

Üheks näiteks füüsilisest üksindusest oskan ma tuua kohti, kus mina-tegelane läheb inimeste juurde saarele, kuid jääb sinna justkui vangiks. Paat on minema triivunud, vesi on ujumiseks liiga külm ning telefon jäi otse loomulikult maha. Mind kui praktilise meelega isikut hakkaski just kõige rohkem huvitama, kuidas ta küll seal saarelt pääseb. Minu väikeseks kurvastuseks sellele aga raamatus vastust ei olnudki. Ilmselt autor tahtiski näidata, et füüsilise üksindusega saab ikka kuidagi hakkama – keegi märkas üksikut hädasolijat ning päästis ära - aga kellegi hingelist üksindust on raskem tuvastada ja sedavõrd keerulisem ka abi osutada.

Teoses on väga tähtis osa mina-tegelase endisel abikaasal Lottal. Lausa nii oluline, et tema olemasolu rõhutamiseks on autor kasutanud omamoodi meetodit. Raamatut lugedes jääb kohe silma, et enamasti on inimestevaheline kõne ilma jutumärkideta, kaudkõnes, mina-tegelase ja Lotta dialoog aga lühidalt, konkreetselt, täpselt ning jutumärkides. Ilmselt sellega tahtis autor näidata, kui tähtis Lotta oli ja on peategelasele, kui kõvasti hoidis ta kinni mälestustest – sest need olid ju ainsad asjad, mis olid talle naisest alles jäänud – ning kuidas Lotta lahkumine mina-tegelase elust andiski vaba tee üksindusele. Meenutused Lottaga koosviibitud hetkedest tulevad juttu sujuvalt sisse, kui miski mina-tegelase käesolevas elus meenutab kas või natukenegi neid möödunud aegu.

Mida lehekülge edasi, seda rohkem hakkas minil kui lugeja jaoks selgeks saama, et mina-tegelasel ei ole niivõrd suur huvi Magda teadmata kadunud mehe, vaid hoopis kirjanik Raija Siekkise vastu. Ta uuris Siekkise kohta infot nii oma kirjastusest (mis oli neil Raijaga olnud ühine), arhiividest, kirjanikku tundnud inimeste käest. Otsis isegi üles naise endised elukohad. Mis siiski võis olla Raija Siekkise kadumispunkti jõudmise põhjustajaks? Nii raamatus kui ka järelsõnas on autor kirjutanud, et just mehe surm oli Siekkise siin selleks raskeks löögiks, millest alates hakkas kõik allamäge veerema. Asjad kaotasid oma võlu ning polnud enam piisavalt põhjust rahuoluks.

Mul ei ole raamatu kohta mingeid etteheiteid. Raamat oli kergesti loetav. Laused olid lihtsad ja arusaadavad. Ei olnud liiga lohisevaid ega väsitavaid seletusi. Mulle just meeldibki selline konkreetsus, et lauset lõpetades mäletan ma endiselt algust ka.

Mulle meeldis teose puhul mina-tegelase analüüsiv iseloom ning tema tegude ootamatus. Peaaegu iga tema uus samm oli minu jaoks ettearvamatu ning kohati isegi üllatav. Põnevust jagus ning samas andis raamat võimaluse mõtisklemiseks ja analüüsimiseks.

Oskaksin soovitada Joel Haahtela “Kadumispunkti” neile, kellele pakuvad huvi tõestisündinud taustaga mõtlemissainet pakuvad lühiromaanid.

Ulakass 2015